

Dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK 9.	
FŐLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐÍRATON	
Postán / Gyűjtőlátásra / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2022 -06- 1 0
350/20	

Alkotmánybíróság

részére

1015 Budapest
Donáti u. 35-45

Fővárosi Törvényszék útján

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 0 1 4 6 3 - 0 / 2022
Érkezett:	2022 JÚN 2 2.
Példány:	2
Melléklet:	9 db
Kezelőiroda:	Tárgy: Alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság!

1. Alulírott: [REDACTED]

Indítványozó (a továbbiakban: Indítványozó)

- az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 27. § (1)-(4) bekezdései szerint, a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján,
- az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 53. § (1) bekezdése, és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja szerint,
- az Abtv. 27 § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjaiban foglalt feltételek bekövetkezésére alapítva,
- a Fővárosi Ítéltábla 4. Bf. 159/2021/31., valamint az ezen végzéssel helyben hagyott, a Fővárosi Törvényszék 31. B. 350/2020/70. számú ítélete ellen, az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő.

I. Az Alkotmányjogi panasz tárgya és jogi feltételeinek igazolása

2. Az Indítványozó az alkotmányjogi panaszt – a III. pontban foglaltakban az alkotmányjogi összefüggéseket részletesen indokolva – a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf. 159/2021/39. számú ítélete, valamint az ezen ítélettel részben megváltoztatott, a Fővárosi Törvényszék 31.B. 350/2020/70. számú ítélete, mint **alaptörvény-ellenes határozatok** ellen, azok **alaptörvény-ellenességének megállapítása** és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján történő **megsemmisítése** iránt, az eljárás – törvényes – megisméltésének érdekében terjeszti elő. A megjelölt ítéletek az Indítványozónak az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint az Alaptörvényben biztosított jogait sértik, és az Abtv. 27.

§ (1) bekezdés *b*) pontjában előírt, rendes jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

3. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, 2022. március 10-én kelt (jogerős) ítélet az Indítványozónak 2022. április 10-én került kézbesítésre. Erről a bírósági iratok között áll rendelkezésre az elektronikus ügyvitel szabályai szerinti kézbesítési dokumentáció. Ez alapján alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1), (4) bekezdései, valamint az Ügyrend 28. § (1)-(2) bekezdései szerint **határidőben előterjesztett**.

4. Az Indítványozó bejelenti, hogy az alkotmányjogi panasz tárgyával kapcsolatban az Abtv. 31. (1)-(2) bekezdésében foglalt **kizáró okok nem** állnak fenn. Az ügyben – tudomása szerint – felülvizsgálati eljárás nincs folyamatban, továbbá a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 650. § (6) bekezdése *a*) pontja alapján a **felülvizsgálati kérelem** előterjesztése részben **objektíve is kizárt**. Mindemellett az ügyben *res iudicatát* keletkeztető alkotmánybírói határozat sem született.

5. Az Indítványozó jogsérelmei véglegesen **a támadott határozat jogerőre emelkedésével** következtek be, illetve folyamatosan következnek be, és azok orvoslására vonatkozóan bírói út vagy egyéb hatékony jogorvoslati lehetőség számára nem áll rendelkezésre.

6. Az Indítványozónak az Abtv. 27. § bevezető mondat harmadik fordulatában megkövetelt, **közvetlen, aktuális** az ügyben való **személyes érintettsége – a 27. § (2) bekezdés a) pontjában** foglaltakra figyelemmel is – **fennáll**, minthogy a bevezetőben megjelölt határozatok szerint az ügy terheltje volt; s jelenleg az ezen határozatokban reá kiszabott büntetését tölti.

7. Az Indítványozó – az anyagi jogi feltételek között részletezendően, az Abtv. 29. §-ának szem előtt tartásával – az Abtv. 52. § (1) bekezdés *(1b)* és *f*) pontja szerint előterjesztett, **határozott kérelemként kijelentett** indítványa, hogy:

a) Az Alaptörvény Szabadság és Felelősség fejezetben alapjogként meghatározott,

– a **XXVIII. cikk (1) bekezdésében** garantált, **tisztességes eljáráshoz**, független és pártatlan bíróság által lefolytatott nyilvános tárgyaláshoz és ésszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való jog,

– a **XXVIII. cikk (3) bekezdésében** biztosított **védelemhez** való jog,

– a **XXVIII. cikk (7) bekezdésében** foglalt **jogorvoslathoz** való jog megsértésére alapított sérelmeire figyelemmel,

b) **határozottan kéri** az Alkotmánybíróstól,

c) a 2. pontban azonosított, jelen indítvánnyal támadott **ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését** [Abtv. 52. § (1b) *e*) pont], megállapítva, hogy a bíróságnak az Abtv. 43. § (3)-(4) bekezdése alapján az eljárást meg kell ismételni.

8. Az Ügyrend 36. § (2) bekezdése, valamint 56. § (1)-(2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az Indítványozó kéri adatainak zárt kezelését.

II. A releváns jogi és ténybeli háttér bemutatása, valamint a felülvizsgálati eljárás és az alkotmányjogi panasz viszonya

9. Az Indítványozó ellen a Fővárosi Törvényszéken 31.B.350/2020. szám alatt indult eljárás a Btk. 176. § (1) bekezdés IV. fordulatába ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő kábítószerrel visszaélés büntette miatt. Az ügyben 2018. április 28. napjától 2019. január 29. napjáig letartóztatásban, majd 2019. február 6. napjáig ingatlanra korlátozott bűnügyi felügyeletben, ezt követően 2019. február 7. napjától 2019. március 7. napjáig ismételt letartóztatásban, 2019. március 8. napjától 2019. március 20. napjáig ingatlanra korlátozott bűnügyi felügyeletben volt, 2021. január 10. napjától pedig más ügyben kiszabott szabadságvesztését töltötte. Az elkövetés (elfogás és nyomozás elrendelése), valamint az elbírálás közötti időben az eljárási szabályok teljes terjedelmükben megváltoztak, az 1998. évi XIX. törvény helyett, 2018. július 1-jén a büntetőeljárásról szóló 2017. XC törvény (a továbbiakban: Be.) lépett hatályba.

10. Az eljárás során, még az elsőfokú tárgyalási szakaszban – a büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Be.mód.) módosította a Be-t, többek között annak, a jelen ügyben is releváns 593. § (2) bekezdését is. A 2021. január 1-jén hatályba lépett módosításnak a 221. §-a lényegében szélesítette a másodfokú bíróság bizonyítási tevékenységét (annak terjedelmét) és megnyitotta a bizonyítékok felülmérlegelésének lehetőségét a másodfokú bíróság számára. Ezzel a módosítással a jogalkotó célja az – a nem vitathatóan alkotmányos cél – volt, hogy az eljárási hibák kiküszöbölésével és a magalapozatlanság kivédésével tovább redukálja a hatályon kívül helyezések számát.

11. Ennek a konkrét ügyben alkotmányjogi szempontból annyiban van relevanciája, hogy a terhelt – alább részletezett – az eljárás során előterjesztett indítványainak megfelelő kezelésére, vagy a hibák hivatalból való észlelésére és azok javítására a másodfokú eljárásban is minden alternatíva megvolt. Erre a Be. 868. § (2) bekezdése minden törvényes lehetőséget biztosított. (Hangsúlyozandó: az Indítványozó Be. rendelkezést, így a fenti módosító szabályokat sem, nem is támadja.)

12. Az Indítványozó a nyomozás során annak teljes folyamatban léte alatt **egyáltalán nem ismerhette meg az iratok tartalmát, s azt a nyomozás lezárását követően sem** kézbesítették számára. *(Megjegyzendő: ismételt általános gyakorlattá vált, hogy a nyomozás lezárását követően az ügy terheltjei nem, legfeljebb/csupán a védők – és még az eljárás ezen alanyai sem automatikusan – kapnak iratokat. A rendszerszintű probléma annak ellenére is fennáll, hogy az iratmegismerés Be. szerinti, alkotmányos tartalmukban pedig már az Alkotmánybíróság által is többször értelmezett szabályai az iratmegismerési jogot általános követelménynek tartják.)*

13. A részben kényszerintézkedés, részben szabadságvesztés hatálya alatt álló Indítványozónak a teljes nyomozási szakaszban, majd annak lezárását követően is, és a **teljes első fokú eljárásban** mindössze az a **pár oldalnyi irat** állt rendelkezésére, amelyet még a kényszerintézkedés legelső elrendelésekor, illetve első hosszabbításakor kapott. Ugyanakkor a **nyomozás során közel kétezer**

oldalnyi irat keletkezett, amelyek a tárgyaláson is csak részlegesen és összefoglalóan kerültek ismertetésre, noha a bizonyítás terjedelme a nyomozás anyagán nem ment túl. Mi több, a bírói gyakorlatnak megfelelően a tanúkihallgatásokra még a nyomozáshoz képest is csak részlegesen került sor. (A mai gyakorlat szerint jellemzően a tanúvallomások nagy részét a tárgyaláson csak ismertetik, esetleg olykor teljes terjedelmükben felolvassák.)

14. Ekként az Indítványozó a teljes nyomozási iratból csupán ezt a töredéket ismerhette meg, ez alapján kellett érdemi védekezését kifejtenie és jogorvoslati jogának gyakorlásakor is csak ez állt rendelkezésére. Az elsőfokú tárgyalást megelőzően is, majd annak során is – így például a 2021. február 3. napján tartott tárgyaláson **három ízben is** – jelezte, hogy a nyomozati iratokat nem kapott meg, azok tartalmát nem ismerhette meg. Ennek ellenére a bíróság a kérelemmel nem foglalkozott, a nyomozati irat rendelkezésre bocsátása érdekében nem intézkedett.

15. Véggkimenetelében ez azt jelentette, hogy az Indítványozó nem hogy az érdemi bizonyítás terepéről szolgáló tárgyaláson, de a jogorvoslat benyújtásakor sem volt az iratok birtokában; nem, illetve csak részlegesen, az iratismertetés „ismertető általi interpretációjában” ismerhette meg a vádiratban foglalt cselekménnyel kapcsolatos vallomások, okirati bizonyítékokat.

16. Ezt követően, a jogorvoslati szakaszban a másodfokú bíróság sem gondoskodott a hatékony védelem gyakorlásához szükséges iratmegismerési jog biztosításáról. Mindössze irattanulmányozást engedélyezett, ami azonban csak azt tette lehetővé, hogy – bizonyíthatóan – a kb. 2200 oldal nyomozati irat tanulmányozására a büntetés-végrehajtási intézetben 19 óra 25 perc állt az Indítványozó rendelkezésére. Ennyi idő alatt ilyen mennyiségű irat alapos áttanulmányozása lehetetlen, így az abban foglaltakra a másodfokú bíróság részére írásban az Indítványozó a teljes körűséget messzemenően alulmúlóan tehetett észrevételeket.

III. Az alkotmányjogi panasz részletezése és az alkotmányos összefüggések igazolása

17. Az Alkotmánybíróság a 3305/2017. (XI. 24.) AB határozatban rámutatott arra, hogy az „Alaptörvény az Alkotmánybíróság új, alaptörvényi szintű feladataként határozza meg a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjából, valamint az Abtv. 27. §-ából fakadóan a bíróságok döntései és az Alaptörvény rendelkezései közötti összhang biztosítása végső soron az Alkotmánybíróság kötelessége. Erre figyelemmel megállapította, hogy az Alaptörvényben megfogalmazott tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének elemei a magyar jogrendben immáron egy olyan alkotmányos mércét jelentenek, amely a jogszabályi környezetben túl az egyedi ügyben hozott bírói döntések megítéléséhez is alapul szolgál.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat].

18. A testület a büntetőjogra (vagy arra is) vonatkoztatva, a korábbi döntéseiben kifejtette miszerint a konkrét büntetőbírói döntés és a döntést támadó alkotmányjogi panaszban előadott kifogások értékelése során figyelembe veszi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjában biztosított vizsgálati jogkörének határait is [13/2014. (IV. 18.) AB határozat]. Ennek értelmében az Alkotmánybíróság nem törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben foglal állást [7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]]; ám ha a jogalkalmazói jogértelmezés vagy joggyakorlat

közvetlenül befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését. {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]} azt alkotmányjogi szempontból megvizsgálja a jogsérelmet. Eltérő kontextusokban ugyanezen megállapításokat tartalmazza a 208/2014. (VII. 21.) AB végzés és ennek nyomvonalán született a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban foglalt döntése is.

19. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatban az Alkotmánybíróság már több ízben megállapította, hogy az annak lényegi tartalmát érintő követelmények teljesülésének vizsgálata, és a jogszabályi környezet alkotmányjogilag aggályos tartalma alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül [összefoglalóan: 19/2015. (VI. 15. AB határozat], így alkotmányjogi panasz tárgya lehet. Az ugyanezen bekezdésben szereplő független, pártatlan bírósághoz, nyilvános tárgyaláshoz való alapjogok az Alkotmánybíróság döntéseiben önmagukban is alapvető jelentőségű kérdésnek minősültek, de számos olyan döntés is született, amikor a tisztességes eljárás nem nevesített elemeit, vagy további alkotmányos rendelkezések sérelmét ezzel szoros összefüggésben vizsgálta a bíróság [például: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, 34/2013. (XI. 22.) AB határozat].

20. A tisztességes eljárás kapcsán Alaptörvény 2013. március 25-i (negyedik) módosítására és a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban foglaltakra figyelemmel megállapította, a korábbi, az Alkotmány hatálya idején született alkotmánybírósági határozatokban foglalt követelmények fenntarthatóságát is. Ennek során a 7/2013. (III.1.) AB határozatban leszögezte, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmezésekor – az Alkotmánnyal fennálló tartalmi és kontextuális egyezés okán – a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlat, a korábbi határozatokban kifejtett érvek és definíciók továbbra is irányadóak.

21. A korábbi gyakorlatot is áttekintő, a pártatlanság kérdésével foglalkozó 21/2016. (XI. 30.) AB határozat összefoglalóan állapította meg, hogy az „eljárési jogok első generációs alapjogként a közhatalom olyan olyan korlátját képezik, amely az igazságszolgáltatás működését határozzák meg és e jogok többsége abszolút jellegű, melyek esetében a jog korlátozása fogalmilag kizárt, míg más eljárési jogoknál van lehetőség korlátozásra, ugyanakkor maga az eljárás vagy tisztességes vagy nem, átmenet nem képzelhető el. (...) az eljárás tisztessége több annak szabályszerűségénél, vagyis akár minden eljárési szabály betartása mellett is lehet egy eljárás tisztességtelen.” Ugyanakkor az eljárás tisztességességének megítélésekor messzemenően nem csupán a a XXVIII. cikk (1) bekezdésében (illetve más rendelkezéseiben) nevesített jogok az irányadók.

22. A tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját az Alkotmánybíróság elvi élel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában összegezte, majd számos további döntésében részben megismételte, részben bővítette [pl: 5/1999. (III. 31.) AB határozat, 14/2002. (III. 20.) AB határozat, 35/2002. (VII. 19.) AB határozat. A testület az Alaptörvény hatálya idején – a fentebb idézett 21/2016. (XI. 30.) AB határozatot megelőzően – már a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatban, majd a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatban is megerősítette, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőséget, az eljárési garanciák érvényesülésének olyan lényeges biztosítékát jelenti, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. „Egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet

egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.” Ezt az irányvonalat azóta is töretlenül képviseli.

23. A tisztességes eljáráshoz való jog számos, az Alaptörvényben (vagy a korábbi Alkotmányban) kifejezetten nem nevesített jogot is magában foglal, így az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, a független, pártatlan bírósághoz való jog, a nyilvános tárgyaláshoz, az ésszerű időn belüli elbíráláshoz való jog, melyeket az Alaptörvény is nevesít. Ezen túlmenően is vannak azonban olyan jogok, amelyeket az Alkotmánybíróság – sok esetben az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB gyakorlatából kiindulva – külön is nevesített és vizsgált, mint például a **fegyverek egyenlőségéhez való jog, az iratokhoz való hozzáférés, azok teljes körű megismerésének joga**, a hallgatáshoz való jog, az indokoláshoz való jog, az eljárási cselekményen való kompetens részvételhez való jog, stb. Ezen kívül is vannak azonban olyan, a jogállamisággal szoros összefüggésben álló, külön nem nevesített jogok, amelyek vagy az igazság kiderítésének szolgálatában álló szabad bizonyítás rendszeréhez kapcsolódó eljárási elemekkel kapcsolatosak vagy az ártatlanok elítélését megakadályozni hivatott *fairness* jogok kategóriájába tartoznak.

24. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában nem csupán megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos elvi tételeit. Rámutatott arra is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó alkotmányos követelmények nemcsak a jogi szabályozással, hanem **az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők**. A 3110/2014. (IV. 7.) AB határozat is azt tartalmazza, hogy a testület a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, aminek része számos olyan követelmény, amelyeknek – ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön – meg kell felelnie az eljárásnak [3025/2016. (II. 23.) AB határozat]. Az egyes döntések további olyan elvárásokat is megfogalmaztak, amelyek tulajdonképpen maguktól értetődőek, és nyilvánvalóak, de amely követelmények egy meghatározott szinten való megsértése önmagában is aláássa az eljárás tisztességét.

25. Az Alkotmánybíróság a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatában, majd a 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában kifejtette, a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerére vonatkozóan pedig éppen a tárgyalás, nyilvános ülés, jogorvoslati eljárás tisztessége kapcsán a 20/2005. (V. 26.) AB határozatában átfogóan is megerősítette: „A büntetőeljárás garanciarendszere szerteágazó. A törvényi garanciák egy része közvetlenül az Alkotmányból, származó, vagy annak egyes rendelkezéseiből levezethető, sok esetben a Be. alapvető rendelkezéseiben külön is megerősített szabályokat tartalmaz. Az alkotmányi garanciákat a jogalkotó még törvényben sem zárhatja ki, nem korlátozhatja és nem függesztheti fel, mert ez alapvető jog lényeges tartalmának korlátozását jelentené, s így az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe ütközően alkotmányellenes. (...) a Be. egyes jogintézményekre vonatkozó rendelkezéseiben ezeknek közvetlenül tükröződniük és alkotmányos tartalommal érvényesülniük kell.”

26. Jelen ügyben, azzal, hogy az Indítványozót a bíróság elzárta az iratok birtokba vételének és

teljes körű megismerésének jogától, valójában az eljárásban való kompetens részvételétől fosztotta meg. Ennek folytán – a fegyverek egyenlőségének sérelme következtében is – sem a bizonyítási eljárás során nem érvényesült a hatékony védelemhez való joga, sem pedig a jogorvoslathoz való jogát nem gyakorolhatta a számára törvényesen garantált keretek között.

27. Megjegyzendő, hogy az első fokú bíróság is pontosan tisztában volt az iratok megismerésének hiányával, de ennek kijavítása érdekében nem teljesítette a törvényes kötelezettségét, még az Indítványozó többszöri kérése ellenére sem. Mindezt a másodfokú bíróság pontosan észlelte – de a közismert alkotmányos követelményeket félretéve – nem élt a törvényben biztosított lehetőségével sem. A büntetőeljárás törvény másodfokú eljárásra vonatkozó szabályai alapján a fellebbviteli bíróságnak ugyanis akár arra is lett volna lehetősége, hogy – észlelve a hatékony védekezéshez való jog sérelmét - az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 609. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezze. A másodfokú bíróság azonban az eljárást a jogsértés ismeretében és annak orvoslásáról nem gondoskodva folytatva le az Indítványozóval szemben. A Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.159/2021/39. számú másodfokú ítélete [38] pontjában világosan megállapította ugyanis, hogy tudomása van a nyomozati irat rendelkezésére állásának hiányával – csak ennek „nem tulajdonított” már korábbi alkotmánybírói döntésekben is leszögezett jelentőséget. Az ésszerű idő alatt befejeződöttnek **aligha mondható** eljárás tükrében és a Be-nek a másodfokú eljárásra vonatkozó, az irányadó szabályok szerinti eljárásban a másodfokú bíróság attól nem volt elzárva, hogy érdemben vizsgálja a hatékony védelemhez és hatékony jogorvoslathoz való jog érvényesülését, s megadja a terheltnek a saját ügyében való, őt megillető jogot: a kompetens részvételre.

28. A nemzetközi standardokat is gondosan mérlegelő, az ésszerű időn belüli elbíráshoz való jog vonatkozásában a 2/2007. (II. 10.) AB határozat kimondja, hogy ennek megítéléséhez is alkalmazni kell az eljárás egésze és egyes részelemei tekintetében irányadó alkotmányos mércéket. A pertörténetből megállapíthatóan a bíróság a nem különösebben szövevényes ügyben csupán korlátozott számú eljárási cselekményt fogadosított, melyek között – az igencsak lecsökkent ügyteherhez képest – meglehetősen sok volt az inaktív szakasz; az pedig már végleg érthetetlen, hogy a vádemelésig eltelt idő milyen okból húzódott így el.

29. A büntetőeljárás időtartamának nem pusztán általános értelemben van az ítélezés hitelességét romboló ereje és nem csupán ezzel sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Ezzel nő az esélye annak, hogy a szubjektív bizonyítékok szükségképpen gyors „romlásával” vagy elenyészésével a hiteltérdemlő bizonyítékokra épülő megalapozott tényállás megállapítása is elenyészik. A terheltnek az iratok birtoklásától, megismerésétől való megfosztása révén, az eljárásból, az érdemi bizonyításból való részleges kirekesztettsége a hatékony védelem gyakorlásához való sérelmén keresztül megnöveli a bizonyítás teljes körűségének hiányából adódó téves megítélés és következtetés lehetőségét.

30. A 11/2007. (III. 7.) AB határozat a tisztességes eljárás egyes részjogosítványainak összefüggését vizsgálva rámutatott, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan egységes „egész”, amely a terhelti jogok érvényesülése szempontjából az egyes részjogosítványok külön alkotmányos védelem alá helyezése mellett önmagában is alkalmas annak vizsgálatára, hogy az

igazságos tárgyalás követelménye, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének [az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény] minimum garanciái egy adott eljárásban megvalósultak-e. Azt az Alkotmánybíróság már a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban kifejtette, hogy a tisztességes eljárásnak általános követelménye a fegyverek egyenlősége, amely az eljárás során a vádnak és a védelemnek összemérhető súlyú jogosítványokat biztosít. Minimálisan része ennek az iratokhoz való hozzáférés joga, amelynek révén a tény- és jogkérdésekben a védelem is a vád által ismert tények, adatok, bizonyítékok birtokában képes véleményt formálni és állást foglalni. Az iratok megismerésének joga pedig nem „iratismertetést”, hanem **az iratok birtoklásának jogát** jelenti és két fogalom súlyában sem összemérhető különbségeket jelent a védekezésre való felkészülés során. (Eleddig az ügyig ez nem is volt kérdéses a bírói gyakorlatban.)

31. A védelemhez való jog az alkotmányos büntetőeljárás azon elve, amely számtalan részletszabályban ölt testet. A terhelt azon jogaiban és a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik amelyek ténylegesen és valóságosan biztosítják a terhelt számára a vele szemben támasztott büntető igény alapjainak, bizonyítékainak teljes körű megismerését, azok vitatásának, cáfolatának jogát, a bizonyítás folyamatában pedig észrevételezési és indítványtételi lehetőséget a számára [részletesen 25/1991. (V. 18.) AB határozat].

32. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a védelemhez való jog mindig a működésében hatékony védelemhez való jogot jelentette. (Ennek nyomán került be a hatékony minőségjelző magába a Be-be. is.) Ez a jog csak az elkerülhetetlenül szükséges esetekben és mértékben korlátozható [pl. 6/1998. (III. 11.) AB határozat]. A védelemhez való jog **egyik fontos részjogosítványának, az iratokhoz való hozzáférésnek az alkotmányossági vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy az ügyben releváns adatok és körülmények megismerése a védelem számára nem korlátozható.** Ezen a ponton érintkezik a védelemhez való jog a tisztességes eljárás követelményével. **Ez a joga sérült az Indítványozónak az eljárás egésze során,** amihez a másodfokú bíróság még „ideológiát is” kerített, a már hivatkozott pont szerinti indoklásában.

33. A 33/2001. (VII. 11.) AB határozat, valamint a 14/2002. (III. 20.) AB határozat tartalmazza azt is, hogy nem ismerhető el alkotmányos megoldásként (egyenlő súlyú jogosítványok érvényesüléseként), ha a védelem a bírósági szakaszban akárcsak lépéshátrányban van a vádhoz képest. Ez ugyanis azt eredményezi, hogy a védelmi oldalról a releváns kérdések kifejtése körében már csak a bíróság és az ügyész „külön érintkezését” követően van lehetőség, ami viszonyt a fegyverek egyenlőségét sértő követelmény. Ilyen esetben ugyanis az ügyész álláspontja már akkor meghatározó befolyást szerez a bíróság gondolkodásában, mielőtt a védelemnek megnyílna a módja az érvei teljes körű kifejtésére. Tekintve, hogy az Indítványozó még a jogorvoslati jogát is úgy volt kénytelen gyakorolni, hogy nem jutott iratok birtokába, lehetősége sem volt az első fokú ítélet érdemi észrevételezésére.

34. A fentebb kifejtettek fontos, alkotmányos garanciáját jelenti mindaz, amit az Alkotmánybíróság – a nyilvános tárgyaláshoz és a hatékony jogorvoslathoz való jogot a fókuszba állítva – szintén a tisztességes eljárás több elemét érintően a 20/2005. (V. 26.) AB határozatban is

kifejtett. Az előzményi határozatokra való felhívás mellett megerősítette azt az elvi tételt, hogy a vádlott nem fosztható meg attól a jogától, miszerint minden fórumon részt vegyen az ügyében hozott érdemi döntés megalapozásában. A terhelt lemondhat ugyan egyes jogairól, de azt saját kockázatára teszi és az már a rendelkezési joga körébe tartozó döntés, ami viszont a másik oldalon a bíróságot sem hatalmazza fel arra, hogy jogairól való lemondásra kényszerítse, vagy jogainak gyakorlását kiüresítse.

35. A jogorvoslathoz való jog lényegét érintő határozatok kezdettől fogva hangsúlyozták, hogy annak formális lehetőségét az Alkotmánybíróság nem tartja kielégítőnek; valamint ezt az elvet összekapcsolták a tisztességes eljárás további rendelkezéseivel. A jogorvoslathoz való jog a jogállam céljainak és feladatainak megvalósítását szolgálja, ezért az államnak olyan jogszabályokat kell alkotnia, amelyek eljárási garanciák nyújtásával az alanyi jogok érvényesítésének lehetőségét megteremtik (elsőként összefoglalóan: 602/D/1999. AB határozat). A jogorvoslathoz való lényege ennek megfelelően az, hogy „a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.” [Részletesen pl. 22/1995. (III. 31.) AB határozat, 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, 49/1998. (XI. 27.) AB határozat, 19/1999. (VI. 25) AB határozat, 46/2003. (X. 16.) AB határozat, megújítva összefoglalóan: 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, 3059/2017. (III. 20.) AB végzés].

36. A 20/2005. (V. 26.) AB határozat kimondta azt is, hogy a jogorvoslathoz való jognak tartalmilag kell érvényesülnie, hatékonynak kell lennie; hatékonyságát a bírósággal szemben támasztott, a függetlenségre és pártatlanságra vonatkozó követelmények mellett, **a fegyverek egyenlőségének és a védelemhez való jog érvényesülésének kell garantálnia.** A jogállamiság részét képező jogbiztonsági kérdés, hogy a terhelt számára az eljárás és a bizonyítás menete kiszámítható legyen. **A bíróság működésének funkcionális értelemben kell megfelelnie a bíróságokra vonatkozó alkotmányi rendelkezéseknek.** „Minden jogorvoslat lényegi eleme a 'jogorvoslás' lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát” [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, 24/2015. (VII. 7.) AB határozat]. Az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog esetében az alapjogi sérelem ezért nem csak akkor állapítható meg ha a jogorvoslat lehetősége teljesen kizárt, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslathoz való jogot [vö: 21/1997. (III. 26.) AB határozat]. A 602/D/1999 AB határozat azonban azt is tartalmazza, hogy a jogorvoslathoz való jog biztosítása a jogállam céljainak és feladatainak megvalósítását szolgálja. Az államnak e körben is olyan jogszabályokat kell alkotnia, amelyek az eljárási garanciák révén megteremti az alanyi jogok érvényesítésének lehetőségét.

37. Az bizonyosan nem tekinthető hatékony jogorvoslatnak, ha az a terhelt a teljes első fokú eljárásban nincs az iratok birtokában és ismeretében, de magáról az ítéletet érintő jogorvoslati jogáról is ebben az állapotban kell döntenie, majd még a fellebbezési szakaszban sem kerül abba a helyzetbe, hogy a rá vonatkozó bizonyítékokat ténylegesen megismerje. Az ilyen helyzet egyszerre sérti a tisztességes eljárás, a hatékony védelemhez való jog és a hatékony jogorvoslathoz való jog érvényesülését és távol áll az alkotmányos büntetőeljárásnak a szellemétől is.

38. A fentebb kifejtettek alapján az indítványozó ismételten kéri az indítvány befogadását és elbírálását, valamint a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítását és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítését.

Budapest, 2022. június 6.

Tisztelettel, az Indítványozó képviselőjében:

Mellékletek: Meghatalmazás,